

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุป

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการดำเนินงานจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก แบบรวมเรียนช่วงชั้นของศูนย์โรงเรียนสันปูเลย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีกรอบแนวการศึกษาเป็น 4 ด้าน คือ ด้านสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการบริหาร และด้านผลผลิต โดยใช้รูปแบบประเมินแบบซีพีโมเดล (CIPP Model) ของ Stufflebeam (อ้างใน พาณี จินดาวงศ์, 2541, หน้า 15-16) โดยสรุปผลการประเมินได้ดังนี้

ด้านสภาวะแวดล้อม จากการประเมินผู้บริหารโรงเรียนและครู พบว่า สภาวะแวดล้อมของโรงเรียนทั้งด้านอยู่ในระดับมาก คือครูมีความเข้าใจนโยบาย เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก แบบรวมเรียนช่วงชั้น ซึ่งมีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน และชอบการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กแบบรวมเรียนช่วงชั้น

ส่วนประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองนักเรียน พบว่า ผลการประเมินด้านสภาวะแวดล้อมทั้งด้านอยู่ในระดับมาก คือ การเดินทางของนักเรียนไปเรียนหนังสือที่ศูนย์โรงเรียนสันปูเลยสะดวก และเชื่อว่าการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก แบบรวมเรียนช่วงชั้นมีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ซึ่งประชาชนในหมู่บ้านให้ความร่วมมือต่อการจัดการศึกษาแบบศูนย์โรงเรียนเพราะมีความเข้าใจนโยบาย เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก แบบรวมเรียนช่วงชั้น

สำหรับนักเรียน พบว่า ผลการประเมินด้านสภาวะแวดล้อมทั้งด้านอยู่ในระดับมาก คือ การเดินทางของนักเรียนไปเรียนที่ศูนย์โรงเรียนสันปูเลยสะดวก และนักเรียนมีความเชื่อว่าจะได้ความรู้วิชาการ ทักษะอาชีพมากขึ้น นอกจากนี้นักเรียนมีความเข้าใจเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กแบบรวมเรียนช่วงชั้น

ด้านปัจจัยนำเข้า จากการประเมินผู้บริหารโรงเรียนและครู พบว่า ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าทั้งด้านอยู่ในระดับมาก คือ ครูมีการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ให้เกิดผลต่อนักเรียนอยู่เสมอ และนำผลการประเมินไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาการเรียนการสอน และ

จำนวนครูเพียงพอกับจำนวนนักเรียน ส่วนผลการประเมินที่มีคุณภาพในปานกลางมี จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ โรงเรียนมีความพร้อมด้านสื่อ อุปกรณ์การเรียน การสอน และโรงเรียนได้รับ จัดสรรงบประมาณจากรัฐบาลเพียงพอต่อการจัดการเรียน การสอน

ส่วนประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองนักเรียน พบว่า ผล การประเมินปัจจัยนำเข้าทั้งด้านอยู่ในระดับมาก โรงเรียนมีอาคารเรียน อาคารประกอบ เพียงพอ ต่อการจัดการเรียน การสอน โรงเรียนมีการประชุมครู ผู้ปกครองนักเรียนเพื่อสร้างความเข้าใจอัน ดีต่อกันเสมอ และจำนวนครูเพียงพอกับจำนวนนักเรียน ส่วนผลการประเมินที่มีคุณภาพในระดับ ปานกลาง พบว่า โรงเรียนมีห้องคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษาเพียงพอต่อการจัดการเรียน การสอน และครูออกไปเยี่ยมชาวบ้านนอกเวลาทำงานหรืองานประเพณี

สำหรับนักเรียน พบว่า ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าทั้งด้านอยู่ในระดับมาก โรงเรียนบริการด้านอาหารกลางวันที่มีคุณค่าทางโภชนาการอย่างเหมาะสม โรงเรียนมีห้องสมุด และมีหนังสือในห้องสมุดไว้ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า และมีการประชุมครู ผู้ปกครองนักเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน ส่วนผลการประเมินที่มีคุณภาพในระดับปานกลาง พบว่า ครูออกไป เยี่ยมชาวบ้านนอกเวลาทำงานหรืองานประเพณี

ด้านกระบวนการบริหาร จากการประเมินผู้บริหารโรงเรียนและครู พบว่า ผล การประเมินทั้งด้านอยู่ในระดับมาก มีการประชุมครูเพื่อวางแผนจัดการเรียนรู้ก่อนปิดภาคเรียน และจัดระบบงานให้บุคลากรปฏิบัติได้ชัดเจน ซึ่งแผนการดำเนินงานสอดคล้องกับสภาวะ แวดล้อมของโรงเรียน ตลอดจนมีการประชุมครูเพื่อประเมินการดำเนินงานก่อนปิดภาคเรียน

ส่วนประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองนักเรียน พบว่า ผล การประเมินกระบวนการบริหารทั้งด้านอยู่ในระดับมาก โรงเรียนอำนวยความสะดวกแก่ผู้ ปกครองนักเรียนเวลามาติดต่องาน ผู้บริหารโรงเรียนและครูให้คำปรึกษาแนะแนวการเรียน การ สอน ให้กับนักเรียนเสมอและรับฟังปัญหาการเรียน การสอนของนักเรียนที่ผู้ปกครองแจ้งนำมา ปรับปรุงแก้ไขเสมอ ส่วนผลการประเมินที่มีคุณภาพในระดับปานกลาง คือ ชุมชนมีส่วนร่วมใน การกำหนดแผนงานของโรงเรียน

สำหรับนักเรียน พบว่า ผลการประเมินด้านกระบวนการบริหารทั้งด้านอยู่ใน ระดับมาก ผู้บริหารและครูให้คำปรึกษาแนะแนว การเรียน การสอนให้กับนักเรียนเสมอ นักเรียนมีส่วนร่วมกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ศิลปวัฒนธรรมของโรงเรียนและแผนงานของโรง เรียนจัดระบบงานให้บุคลากรปฏิบัติได้ชัดเจน

ด้านผลผลิต จากการประเมินผู้บริหารโรงเรียนและครู พบว่า ผลการประเมินทั้งด้านอยู่ในระดับมาก นักเรียนมีระบบการทำงานร่วมกับคนอื่นได้ มีนิสัยที่ดีในการเสริมสร้าง และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชน ตลอดจนมีความรู้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่างๆ ซึ่งนักเรียนสามารถคิด แก้ปัญหา ตัดสินใจ วิเคราะห์สาเหตุ เสนอแนวทางแก้ไขปัญหา

ส่วนประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน พบว่า ผลการประเมินด้านผลผลิตทั้งด้านอยู่ในระดับมาก นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ตลอดจนมีนิสัยที่ดีในการเสริมสร้างและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชน ส่วนผลการประเมินที่ค่ามากเท่ากับ 2 ข้อ คือ นักเรียนสามารถพูด ฟัง อ่าน เขียน ภาษาไทยได้ถูกต้องตามหลักการใช้ภาษาและสร้างสรรค์ ประดิษฐ์เศษวัสดุเป็นของใช้ ของเล่นได้

สำหรับนักเรียน พบว่า ผลการประเมินด้านผลผลิตทั้งด้านอยู่ในระดับมาก นักเรียนมีทักษะปฏิบัติงานในชีวิตประจำวัน ตลอดจนมีความคิดสร้างสรรค์ ประดิษฐ์เศษวัสดุเป็นของใช้ของเล่นได้ และนักเรียนมีการจัดระบบการทำงานกับคนอื่นได้

อภิปรายผล

ผลการศึกษาวิเคราะห์มีประเด็นที่น่าสนใจและสมควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

ด้านสภาวะแวดล้อม ผู้บริหารโรงเรียนและครูประธานกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนต่างก็มีความเข้าใจในนโยบายเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ของการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กแบบรวมเรียนช่วงชั้น ซึ่งมีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน เพราะว่า จำนวนนักเรียนมีน้อย มีโรงเรียนอยู่ใกล้เคียงกัน การเดินทางไปโรงเรียนก็สะดวก และมีรถรับส่งโดยรัฐบาลมีค่าพาหนะให้ ส่งผลให้การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับสกุล หล้าปางค์ (2541, หน้า 51) ได้ศึกษาเรื่องชุมชนกับการจัดการศึกษาแบบศูนย์โรงเรียนกับการศึกษาแบบศูนย์โรงเรียนเพื่อพัฒนาการศึกษาระดับประถมศึกษาอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าชุมชนมีการรับรู้ มีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน โครงการนี้เป็นอย่างดี ซึ่งมีความเหมาะสมกับโรงเรียนขนาดเล็ก

อีกส่วนหนึ่งก็มาจากการประชาสัมพันธ์เชิงรุก ที่สร้างกระแสด้วยวิธีการหลากหลายเพื่อให้ชุมชนได้รับรู้และเข้าใจเหตุผลในการรวมและเลิกล้มโรงเรียนขนาดเล็ก โดยเน้นประเด็นเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของบุตรหลาน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543, หน้า 3) และสอดคล้องกับการศึกษาของโอภาส อินตะเสนและคณะ (2540, หน้า 42) พบว่าผู้ปกครองและชุมชนเห็นการมาเรียนโรงเรียนรวมศูนย์ทำให้บุตรหลานได้เรียนดี และได้รับประสบการณ์มากขึ้น

ด้านปัจจัยนำเข้า ครูมีการปรับปรุงแผนการเรียนรู้ให้เกิดผลต่อนักเรียนเสมอและนำผลการประเมินนั้นไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น เพราะว่าเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร เป็นสิ่งที่ครูนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียน เพื่อนำผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผู้สอนอาจปรับปรุงแผนการเรียน การสอนให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 กำหนดแนวทางว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ฉะนั้นครู ผู้สอนและผู้จัดการศึกษาต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะผู้ถ่ายทอดความรู้ ไปเป็นผู้ช่วยเหลือส่งเสริม และสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้ จากสื่อ และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ การจัดการเรียนการสอนของครูยุคโลกาภิวัตน์ ได้มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงจากเดิมโดยสิ้นเชิง การสอนแบบเดิมครูจะเน้นนักเรียนท่องจำเนื้อหาวิชาอย่างเดียว และเรียนอยู่ในห้องเรียน ปัจจุบันมุ่งเน้นให้นักเรียนแสวงหาความรู้ เรียนรู้ด้วยตนเอง ให้นักเรียนรู้จักคิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีคุณธรรมจริยธรรม ดังที่ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 24) ได้กำหนดว่าการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ให้ผู้สอนใช้พัฒนาคุณภาพของผู้เรียนว่าพัฒนาความก้าวหน้า และสำเร็จทางการเรียนรวมทั้งได้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ

ด้านกระบวนการบริหาร โรงเรียนมีแผนงานจัดระบบงานให้บุคลากรปฏิบัติงานชัดเจน และมีแผนงานสอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมของโรงเรียน เพราะว่าการบริหารบุคคลนับเป็นการกิจสำคัญยิ่งของการบริหารองค์กร เป็นปัจจัยที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลขององค์กรมากกว่าปัจจัยด้านอื่นๆ หลักการบริหารสมัยใหม่จึงให้ความสำคัญต่อการบริหารงานบุคคลขององค์กรมากยิ่งขึ้น แม้จะมีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากขึ้นเป็นลำดับในสังคมปัจจุบัน แต่หากการจัดการในด้านบริหารงานบุคคลขาดประสิทธิภาพก็จะทำให้การพัฒนาองค์กร รวมทั้งพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ไม่เป็นตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับสุทัศน์ ประสาธน์สุวรรณ (2544, หน้า จ) ได้กล่าวไว้ว่าบุคคลผู้ซึ่งทำงานตรงตามความถนัด ความสามารถของตนจะเกิดความพึงพอใจและมีความสุขในการทำงาน ส่งผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพแต่ต้องมีการมอบหมายงานให้ชัดเจน

ด้านผลผลิต นักเรียนมีนิสัยที่ดีในการเสริมสร้างและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อหาความสัมพันธ์ของเหตุปัจจัยที่สร้างปัญหาให้กับสิ่งแวดล้อม เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาวิกฤติทั้งในระดับชุมชน สังคม ประเทศและโลก ซึ่งเกิดจากการกระทำของมนุษย์ที่กระทำไปโดยตั้งใจหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ขาดความรู้ ความเข้าใจ และขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน การที่นักเรียนของศูนย์โรงเรียนสันปูเลย มีนิสัยที่ดีในการเสริมสร้างและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้น ส่วนหนึ่งก็น่าจะมาจากชุมชนที่นักเรียนตั้งอยู่ซึ่งผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพทางการเกษตร ส่งผลให้นักเรียนได้รับการอบรมสั่งสอนจากผู้ปกครองโดยตรงเกี่ยว

กับการดูแลรักษา ปรับปรุงดิน คูเลตต้นไม้ ดังที่บุญเกิด โอมฤก (2544, หน้า จ) กล่าวว่า มีแหล่ง
 วิทยาการในชุมชนเพิ่มขึ้น ทำให้การจัดกิจกรรม การเรียนการสอนเป็นไปอย่างเหมาะสมและมี
 ประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาประเมินผลการดำเนินงานจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก แบบรวมเรียนช่วง
 ชั้นของศูนย์โรงเรียนต้นปูเลย มีข้อเสนอแนะที่จะนำไปปรับใช้ในการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก
 เล็กที่มีบริบทใกล้เคียง รวมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไปดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรนำเอาข้อมูลจากการศึกษามาปรับแผนการดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง เช่น สร้าง
 ความเข้าใจในนโยบาย วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก แบบรวมเรียนช่วงชั้น
 ให้กับผู้ปกครองนักเรียน และชุมชน เป็นต้น
2. ควรทำการประชาสัมพันธ์ความสำเร็จของโครงการให้กับผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน
 และโรงเรียนที่มีนักเรียนขนาดเดียวกัน ตลอดถึงหน่วยงานต้นสังกัดทราบอย่างสม่ำเสมอ
3. ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
 จัดการศึกษา จะทำให้ประชาชนมีความสำนึกในลักษณะการเป็นเจ้าของร่วมกัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบผลการดำเนินงานจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก แบบรวมเรียน
 ช่วงชั้น กับการจัดการศึกษาแบบชั้นเรียนปรกติว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน
 อย่างไร